

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

19 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Anatolie Țurcan,
Judecători – Ion Guzun și Elena Cobzac,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către inculpații Grumeza Ivan și Carpinski Artur, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 27 martie 2019, în cauza penală în privința lui

Grumeza Ivan xxx, născut la xxx, originar și domiciliat xxx

și

Carpinski Artur xxx, născut la xxx, originar și domiciliat xxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 16.07.2018 - 17.12.2018;

Instanță de apel: 28.01.2019 - 27.03.2019;

Instanță de recurs: 1) 14.06.2019 - 07.08.2019.

2) 12.12.2019 – 19.02.2020

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătorei Bălți (sediul Central) din 17 decembrie 2018, *pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală*, au fost recunoscuți vinovați și condamnați:

Grumeza Ivan Ivan în baza:

- art.187 alin.(2) lit. b), e), f) Cod penal, la 4 ani închisoare;
- art.349 alin.(1) Cod Penal, la 1 an închisoare;

Conform art.84 alin.(1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsa definitivă 4 ani 6 luni închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

Carpinski Artur Ion în baza art.187 alin.(2) lit. b), e), f) Cod penal, la 3 ani 6 luni închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt, că Grumeza Ivan, la 15 mai 2018, aproximativ la ora 14:00, aflându-se împreună cu Carpinski Artur în preajma gospodăriei sale, din xxx, ambii în stare de ebrietate produsă de alcool,

acționând din interes material, cu scopul sustragerii deschise a bunurilor altei persoane, știind că Boboc Alic, a.n.1952, posedă asupra sa sume bănești, deoarece recent a primit pensia la poșta din sat și folosindu-se de faptul, că acesta are o vârstă înaintată și nu are capacitatea de a se autoapăra, l-au ademenit în ograda gospodăriei lui Grumeza Ivan, unde ultimul aplicând violența nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei, manifestată prin îmbrâncirea victimei, i-a verificat conținutul buzunarelor, după care depistând în buzunarul drept al scurtei, bani în sumă de 740 lei, în mod deschis i-au sustras. Apoi, Grumeza Ivan i-a aplicat lui Boboc Alic o lovitură cu pumnul în spate de la care ultimul a căzut jos, iar cealaltă persoană, iar Carpinski Artur, din motiv că victima chema în ajutor, i-a mai aplicat și o lovitură cu palma în regiunea umărului, după care au plecat, cheltuind banii după propriul lor plac, inclusiv pentru consumarea băuturilor alcoolice. În rezultatul acțiunilor criminale ale lui Grumeza Ivan și celeilalte persoane, părții vătămate Boboc Alic i-au fost cauzate dureri și suferințe fizice, leziuni corporale neînsemnate sub formă de excoriație și echimoze cu edeme și tumefieri la nivelul țesuturilor moi ale feței și toracelui, precum și un prejudiciu în valoare de 740 lei, ce constituie pentru acesta o daună materială considerabilă.

Tot, Grumeza Ivan a comis amenințarea cu violența, săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere, în următoarele împrejurări.

La 16 mai 2018, aproximativ la ora 15:00, angajații Inspectoratului de Poliție Sîngerei, șeful de sector al Sectorului de poliție nr.5, comisar Coțman Eugeniu și ofițerii de investigații ai Biroului „Crime Grave”, inspectorii superiori Banu Vadim și Baraboi Vasili, care potrivit funcțiilor deținute, sunt persoane cu funcții de răspundere, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, investigând cazul privind sustragerea deschisă a sumelor bănești de la Boboc Alic de către Grumeza Ivan, s-au deplasat la locul de trai al acestuia, în s. Costiujenii Mici r-nul Sîngerei. Acolo, depistându-l în preajma gospodăriei sale, legitimându-se, i-au solicitat legal să-i urmeze la Inspectoratul de poliție pentru a investiga obiectiv cazul, la ce Grumeza Ivan, urmărind scopul sistării activității lor de serviciu, a intrat în ograda casei sale și folosind un topor, i-a amenințat cu aplicarea loviturilor în regiunea capului, adică cu moartea și cu vătămarea integrității corporale și a sănătății, în caz de se vor apropia de el, astfel sistând activitatea lor de serviciu pe un termen de circa 30 minute, când i-a fost înfrântă rezistența opusă și reținut.

Carpinski Artur, la 15 mai 2018, în jurul orelor 14:00 aflându-se în comun cu Grumeza Ivan în preajma gospodăriei ultimului, din xxx, ambii fiind în stare de ebrietate produsă de alcool, acționând din interes material, cu scopul sustragerii deschise a bunurilor altei persoane, știind că cet. Boboc Alic, a.n.1952, posedă asupra sa sume bănești, deoarece recent a primit pensia la poșta din sat și folosindu-se de faptul că acesta este în vârstă înaintată și nu are capacitatea de a se autoapăra, l-au ademenit în ograda gospodăriei lui Grumeza Ivan, unde ultimul aplicând violența nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei, manifestată prin îmbrâncirea victimei, i-a verificat conținutul buzunarelor, după care depistând în buzunarul drept al scurtei, bani 740 lei, în mod deschis i-a sustras. Apoi, Grumeza Ivan i-a aplicat lui Boboc Alic și o lovitură cu pumnul în spate de la care ultimul a căzut jos, iar Carpinski Artur, pe motiv că victima chema în ajutor, i-a mai aplicat și o lovitură cu palma în regiunea umărului, după care au plecat,

cheltuind banii după propriul lor plac, inclusiv pentru consumarea băuturilor alcoolice. În rezultatul acțiunilor criminale ale lui Carpinski Artur și Grumeza Ivan, părții vătămate Boboc Alic i-au fost cauzate dureri și suferințe fizice, leziuni corporale neînsemnate sub formă de excoriație și echimoze cu edeme și tumefieri la nivelul țesuturilor moi a feței și toracelui, precum și un prejudiciu în valoare de 740 lei, ce constituie pentru acesta o daună materială considerabilă.

3. Inculpatul Grumeza Ivan a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia în latura pedepsei, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care să-i fie aplicată o pedeapsă cu închisoare, executarea căreia să fie suspendată condiționată pe o perioadă de probațiune.

În motivarea cerințelor sale a invocat faptul, că instanța de fond nu a luat în considerare prevederile art.art.61 alin.(2), 75, 78, 79 Cod penal.

De asemenea, consideră că în speță este posibil de aplicat prevederile art.90 Cod penal, deoarece a recunoscut vina, s-a căit sincer în cele comise, precum și în vederea excluderii supraaglomerării penitenciarelor.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 27 martie 2019, apelul a fost respins ca nefondat cu menținerea sentinței.

4.1. Respingând apelul, instanța de apel a ajuns la concluzia că, prima instanță justificat a aplicat inculpatului Grumeza Ivan pedeapsa sub formă de închisoare, cuantumul căreia a fost stabilit cu respectarea principiilor individualizării pedepsei penale, pentru fiecare faptă comisă, precum și cu respectarea prevederilor art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală și art.84 alin. (1) Cod penal.

De asemenea, instanța de apel a considerat că pedeapsa aplicată de către prima instanță inculpatului pentru fiecare acuzație adusă, este în coraport cu gravitatea faptelor comise, fapte care au fost catalogate ca făcând parte din categoria infracțiunilor grave și mai puțin grave, ambele comise cu intenție; natura și gravitatea consecințelor infracțiunii, or, ca urmare a acțiunilor infracționale comise de Grumeza Ivan părții vătămate Boboc Alic, care fiind pensionar, o persoană în etate, i-au fost cauzate dureri și suferințe fizice, leziuni corporale neînsemnate sub formă de excoriație și echimoze cu edeme și tumefieri la nivelul țesuturilor moi ale feței și toracelui, și cu toate că nu s-a înaintat acțiune civilă, prejudiciul cauzat acestuia nu a fost reparat; motivul săvârșirii infracțiunilor și scopul urmărit - interesul material și scopul de cupiditate; personalitatea inculpatului - care anterior a mai avut conflicte cu legea, or, prin sentinței Judecătorei Sângerei din 19 decembrie 2005, Grumeza Ivan a fost condamnat în baza art.187 alin.(2), lit. f) Cod penal, la 4 ani închisoare, cu aplicarea art.90 Cod penal, pentru un termen de probă de 1 an; prin sentința judecătorei Sângerei din 26 octombrie 2013, Grumeza Ivan a fost condamnat în baza art.264¹ alin.(4) la 160 ore muncă neremunerată în folosul comunității, la locul de trai se caracterizează negativ; atitudinea inculpatului față de fapta comisă și procesul desfășurat - a recunoscut vina și a solicitat examinarea cauzei în procedura simplificată, fapt ce a găsit reflectare asupra termenului de examinare a cauzei, însă nu a întreprins măsuri de reparare a prejudiciului cauzat; circumstanțe atenuante - căința sinceră; circumstanțe agravante - săvârșirea infracțiunii profitând de starea de neputință evidentă a victimei, care se datorează vârstei înaintate și săvârșirea infracțiunii în

stare de ebrietate.

La stabilirea pedepsei închisorii instanța de apel a reținut, că aceasta este condiționată atât de personalitatea inculpatului, care nu este la prima abatere de la legea penală, precum și de cumulul de infracțiuni, două la număr, precum și de gravitatea faptelor imputate, care fac parte din categoria celor mai puțin grave și grave.

Inoportunitatea aplicării prevederilor art.90 Cod penal a fost determinată de însuși categoria și caracterul faptelor comise, din natura și gravitatea consecințelor infracțiunilor comise de Grumeza Ivan, precum și din faptul, că acesta anterior a beneficiat de instituția „suspendării condiționate a executării pedepsei”, însă careva concluzii nu a tras, comițând 2 infracțiuni într-o perioadă relativ scurtă de timp, cu pericol social în creștere, una fiind îndreptată împotriva unui pensionar, care în mod deschis și cu aplicarea violenței, a fost deposedat de pensie, astfel sfidând cu desăvârșire nu numai normele morale, dar și legea penală.

În atare împrejurări, solicitările inculpatului referitor la suspendarea condiționată a executării pedepsei sub formă de închisoare, au fost apreciate drept neîntemeiate de către instanța de apel, considerând că modalitatea propusă de executare a pedepsei nu va restabili echitatea socială perturbată de Grumeza Ivan.

Cât privește invocarea apelantului precum că aplicarea prevederilor art.90 Cod penal, poate fi determinată de recunoașterea vinovăției, instanța de apel a reiterat că, recunoașterea vinovăției de către Grumeza Ivan este incidentă procedurii în care a fost examinată cauza penală și nu poate fi repetată apreciată în calitate de circumstanță atenuantă.

În același context instanța de apel a menționat că, respectând prevederile art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, prima instanță a stabilit pedepsele în limite micșorate, rezultând din procedura simplificată de examinare a cauzei, care a fost solicitată de către Grumeza Ivan până la începerea cercetării judecătorești ce a avut loc în prima instanță, iar cuantumul pedepsei, stabilită aproape de limita minimă posibilă rezultă și din căința sinceră a inculpatului, care este apreciată ca fiind circumstanță atenuantă în sensul art.76 Cod penal.

Instanța de apel a considerat corectă aplicarea de către prima instanță a prevederilor art.84 alin.(1) Cod penal, cuantumul pedepsei definitive fiind unul echitabil.

Criticile aduse de către apelant în ceea ce privește asprimea pedepsei, au fost respinse de către instanța de apel, care a menționat că prima instanță la aplicarea pedepsei penale s-a conformat prevederilor legii, iar soluția adoptată la capitolul individualizării pedepsei penale este suficient motivată.

5. Avocatul Polivenco Victor în recursul ordinar declarat în numele inculpatului, invocând temeiul pentru recurs prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, contestă decizia instanței de apel, solicitând casarea acesteia cu remiterea cauzei la rejudecare, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Apărarea manifestă dezacordul cu decizia instanței de apel în latura respingerii aplicării prevederilor art.90 Cod penal, în privința inculpatului Grumeza Ivan și invocă faptul că la examinarea cauzei în instanța de fond și în instanța de apel nu a fost cercetat gradul de responsabilitate al inculpatului.

În acest sens menționează, că potrivit certificatului medical nr. 1848 din 17 mai 2018, nr. 3407 din 11 decembrie 2018 (f.d.106, 108 vol. I; f.d.15, 16 vol. II) inculpatul Grumeza Ivan se află la evidența medicului psihiatru cu diagnoza retard mental ușor și instabilitate emoțională, acte ce confirmă existența maladiei psihice la inculpat, care ar putea afecta responsabilitatea acestuia inclusiv la depunerea cererii de examinare a cauzei penale în baza probelor anexate la faza de urmărire penală conform art.364¹ Cod de procedură penală.

Sușține că, la materialele cauzei sunt anexate certificate medicale ce confirmă existența afecțiunii psihice la inculpat în momentul depunerii cererii de examinare a cauzei în procedura specială, cât și la pronunțarea sentinței.

Totodată, pe caz nu a fost dispusă efectuarea expertizei psihiatrice întru verificarea stării de responsabilitate a inculpatului în momentul indicat în ordonanța de învinuire ca timp al comiterii infracțiunii, astfel, nu a fost dată apreciere certificatelor medicale prezentate de acuzare cât și de apărarea inculpatului Grumeza Ivan.

De asemenea, avocatul relevă că, instanțele de fond neîntemeiat au respins solicitarea inculpatului de aplicare în privința sa a prevederilor art.90 Cod penal, ținând cont de faptul recuperării prejudiciului material și moral părții vătămate și recunoașterea vinovăției.

Având în susținere prevederile art.art.7, 21, 23, 95 Cod penal, apărarea consideră că instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor circumstanțelor cauzei invocate de apărare în special cu referire la diagnoza lui Grumeza Ivan, fiind necesară expertizarea inculpatului în vederea stabilirii gradului de responsabilitate, inclusiv pentru a verifica posibilitate admiterii de către instanța de fond a cererii de examinare a cauzei conform art.364¹ Cod de procedură penală, parvenită de la inculpat cu deficiențe psihice.

6. Procurorul a prezentat referință pe marginea recursului declarat, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat, deoarece apărarea nu a invocat în apel necesitatea cercetării gradului de responsabilitate al inculpatului.

7. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 07 august 2019, s-a decis inadmisibilitatea recursului declarat de către avocatul Polivenco Victor în numele inculpatului Grumeza Ivan, ca fiind vădit neîntemeiat.

7.1 În motivarea soluției sale instanța de recurs a indicat, că apărarea în esență, critică decizia instanței de apel din considerentul, că aceasta respingând apelul și menținând sentința, nu a verificat dacă prima instanță a cercetat gradul de responsabilitate al inculpatului la admiterea cererii de examinare a cauzei în procedura simplificată prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală.

De asemenea, instanța de recurs a reținut că, apărarea critică decizia instanței de apel și la capitolul individualizării pedepsei, considerând că aceasta neîntemeiat a respins solicitarea inculpatului cu privire la dispunerea suspendării executării pedepsei în temeiul art.90 Cod penal, argumente care se subscriu temeiului de casare prevăzut la art.427 alin.(1) pct.10) Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Instanța de recurs examinând materialele dosarului a constatat însă, că

argumentele recurentului nu și-au găsit confirmare la examinarea recursului, din următoarele considerente.

Instanța de recurs a menționat, că argumentele apărării prin care se invocă ne cercetarea de către instanța de apel a aspectului verificării de către prima instanță a responsabilității inculpatului la admiterea cererii de examinare a cauzei în procedura simplificată prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, nu pot fi admise, în consecință fiind pasibile respingerii de către instanța de recurs, deoarece, potrivit art.427 alin.(2) Cod de procedură penală, temeiurile menționate la alin.(1) pot fi invocate în recurs doar în cazul în care au fost invocate în apel sau încălcarea a avut loc în instanța de apel.

Distinct de aspectele descrise, instanța de recurs a ajuns la concluzia, că nici argumentele apărării invocate sub aspectul temeiului de casare prevăzut la art.427 alin.(1) pct.10) Cod de procedură penală, nu pot fi admise, aceasta deoarece instanța de apel a respectat prevederile legale prescrise de art.art.414-419 Cod de procedură penală, aceasta cuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată, așa cum este indicat în pct.4 din prezenta decizie.

Față de cele descrise mai sus, instanța de recurs a conchis, că instanțele de fond la compartimentul individualizării pedepsei, au acordat deplină eficiență prevederilor art.art.7, 61, 75, 76, 77 Cod penal.

În final, instanța de recurs a constatat că, concluzia instanței de apel de menținere a sentinței primei instanțe, corespunde circumstanțelor cauzei și criteriilor de stabilire a pedepsei, aceasta fiind motivată și aplicată în limitele legii, motiv din care se impune soluția inadmisibilității recursului ordinar declarat de către avocatul Polivenco Victor în numele inculpatului, ca fiind vădit neîntemeiat.

8. Inculpații Grumeza Ivan și Carpinschi Artur, la 12 decembrie 2019, au contestat cu recurs hotărârile adoptate, solicitând casarea acestora, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea cerințelor au invocat, că atât la etapa urmăririi penale cât și la judecarea cauzei în instanța de judecată le-au fost încălcate drepturile și anume au fost ignorate prevederile art.art.3, 5, 6, 13 a Convenției Europene pentru Drepturile Omului.

Au menționat, că au solicitat să fie asistați de doi avocați, câte un avocat pentru fiecare inculpat, însă, nimeni nu a întreprins nimic. De asemenea, au indicat că intenționau să-și angajeze avocat a căror servicii să fie achitați din sursă proprie, dar nu au reușit.

Mai mult, au remarcat că au restituit prejudiciul cauzat părții vătămate Boboc Alic, iar ultimul nu are careva pretenții față de inculpați.

Inculpații consideră că dosarul a fost fabricat de către colaboratorii de poliție, din motiv că erau în relații tensionate cu Șeful IP din s. Costiujenii Mici, r-nul Sîngerei. În aceeași ordine de idei, au notat că sunt martori care pot comunica situația reală a tuturor celor întâmplați.

9. Asupra recursului declarat, a prezentat referință procurorul, care s-a expus pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind declarat peste termen.

10. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art.432 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, decide asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care se constată că, recursul este declarat peste termen.

Termenul de recurs este un termen procesual legal, durata lui fiind stabilită prin lege. El este absolut și are caracter imperativ, adică depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar dacă totuși recursul a fost declarat după expirarea termenului el urmează a fi respins ca tardiv, cu excepția când întârzierea a fost determinată de motive întemeiate.

În conformitate cu prevederile art.422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile **de la data pronunțării deciziei**.

Potrivit dispozițiilor art.230 Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Analizând materialele cauzei, Colegiul penal constată, că conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 24 aprilie 2019 (f.d.67-69 Vol. II), a fost pronunțată decizia integrală a instanței de apel în prezența inculpatului Grumeza Ivan.

De asemenea, Colegiul penal remarcă faptul că, conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 17 decembrie 2018 (f.d.34 Vol. II), sentința Judecătoreiei Bălți nr.1-132/2018 a fost pronunțată în prezența inculpatului Carpinski Artur.

Conform art.231 alin.(2)-(3) Cod de procedură penală, calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna și anul indicate în actul care a provocat curgerea termenului. La calcularea termenelor nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Așadar, în speță, termenul de declarare a recursului conform art.422 Cod de procedură penală, a început să curgă din 25 aprilie 2019 de la pronunțarea deciziei integrale, ultima zi pentru declararea recursului fiind 24 mai 2019, pentru inculpatul Grumeza Ivan. Recursul ordinar declarat de inculpații Grumeza Ivan și Carpinski Artur a fost depus la 25 noiembrie 2019 (conform ștampilei de pe plic), prin urmare, cu omiterea termenului de 30 de zile stabilit de lege.

Mai mult, Colegiul penal constată că inculpații nu au solicitat repunerea în termen a recursului și nu au invocat careva motive ce au determinat întârzierea depunerii recursului.

Totodată, în situația când instanța de recurs dispune inadmisibilitatea recursului ca fiind tardiv, aceasta nu se expune asupra circumstanțelor de drept ale cauzei și legalității hotărârii adoptate, din care motiv nu există temei de a se verifica legalitatea deciziei instanței de apel.

Astfel, raportând situația reținută în cauză la prevederile art.422, 432 alin.(2) pct.2) Cod de procedură penală, rezultă că recursul declarat este inadmisibil, deoarece este declarat peste termen.

11. În corespundere cu art.432 alin.(1), (2) pct.2) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către inculpații Grumeza Ivan și Carpinski Artur împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 27 martie 2019, în cauza penală în privința lui *Grumeza Ivan xxx și Carpinski Artur xxx*, deoarece este declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată motivat la 11 mai 2020.

Președinte

Anatolie Țurcan

Judecători

Ion Guzun

Elena Cobzac